

S. (165<sup>7</sup>)  
(4) 8/5

1/12/38

Folklore and Dirētō of Animals.

1/3

Kgoadi Mpe

K34/5

pp. 1-13

6.4 pp. 9/3

indexed

Poetry / 0

K34/5

1/3

[ Bashimanyana ba mere-mehlabana 'Malo!  
 Ke hoeditje ba beshitje tsopa, 'Malo!  
 Ka re k'o Rare Ntšigela 'Malo  
 Ba Ntšigela ka dinalanthana 'Malo!  
 Ka tsena ka letjing ka bela-bela 'Malo!  
 Ka ncha kgotlōa ea naka lehuibidu 'Malo  
 Naka lehuibidu la fetoga soanyana. 'Malo!!  
 Soanyana ea fetoga sa maribana 'Malo!  
 Sa maribana sa makoponchana. 'Malo!

N.B  
 index p.1-3  
 again after  
 getting meaning

pp 1-3 are "dirētō" (?) heard by him over 40 years ago. Meaning?

indexed

u

Ka re kgomo e sho e tla tsoala 'Malo!  
 Ka ja mohlana ka le tima 'Malo!  
 Kgatsela ka ipheba katana 'Malo!  
 Katana moroa mathibela 'Malo!  
 Ihibela tjeuse di boe 'Malo!  
 Di ne pitšana ea segole 'Malo!  
 E gotla gotla le melala 'Malo!'

'Makhoeli

Pshe! Makhoeli se nya ditlhokolo  
 Se nya dipipitla tja ga Malatlhela  
 Kgomo ga di kate ka mo sehlabeng  
 Di Cha'ba kgogoropo moroa 'Mapelo  
 Legoko sa Boda mancha charara  
 Ga se ke se loma motho a phologa  
 Se pete se loma made ketja tlhogo

} seriti  
 } of  
 } seroko

8/5 s. (165)

Mogoto

indexed

1 DEC 1938

3

Mogoto hlaka lea soa

Go le soe, go soa serutse

K34 | 5

Serutse sa bo Mantiela

Mantiela mohumanti'a bo ngueta

Ngueta u goa phe. Ke goa ga phala

Ua 'humang? Phalana pedi

Qe enoa metse

Ha nga lehloka ha thuba chuba

le thabe Mudu malepedi

Di goa ha fase, dilo tja Baroa

Pho'ho! 'Malo! ~~Itaka hube~~

Mpedi'a Shikoe

Ha tantila - tantila 'Malo!

Ha sa ga 'mpedi'a shikoe 'Malo!

Ha 'huetja mo kgomo di gangoa 'Malo!

Kgomo di gangoa bannyana 'Malo!

~~kgomo di goa~~

Bashimanyana ba ile phe? 'Malo!

Ba ile go leta maeba 'Malo!

Maeba bo thantlhagane 'Malo!

Bang ke bo maletsoetsoe 'Malo!

Maletsoe'a kabele, 'Malo!

Seaga ntlo bor Bang ke bo mashianoke 'Malo!

Mashianoke'a seboana 'Malo!

Seaga ntlo ha bodutu 'Malo!

J. Kgoadi Mpe

(Collector)

K 34/ 5

Phala: Ma'huloane a brito, phala mogoqadi  
a ka, se leboqe letswalo ke leboqa le b'jae  
se bone phala bohulwana, bana ba phala  
ke ba baso.

Kgano: Kgano ka kgaoja boloba bolobajana joa trena  
thutloa. Thamagana'a thutloa ka mese la mebedi  
thutloa'a (mamphetedi) 'mamphede  
kuena. Kuena mor mami se nkhoti's bana  
baka.

Tola: Chipu e ile ke le belo mohlaba oa re ke  
nabile.

Thong: Ke thong ngwana'a makotoba.

Khophane: Khophane se nkga mafetle.

Choene: Ke mor oa magojoea moloto dibapala  
majoenq oja mpona dia sega.

Khuedu: Mahuedu'a magang-gang  
mothoana mokotoana oago tswala ke ba-  
dimo le batho.

Kolobe: Ke kolobe magang-gang manakema  
di ganong. Kolobe di pedi di tharo 'ngue  
ke leshepa moraga 'ngue ke mashufutja  
ne a ramere.

Polometse: Polometse ke e botse ke ye kgoadi ke  
ye thamaga, polometse ea morapama na  
loma na tachi aketja

Kgabo: Diatlana di soana, tudu e tjere  
kgatjedi'a chuene

Lepogo: Nkueshilo se lome kea chochetja  
ke ata mepotjo.

Collected by

J.K. Mpe

Ihathamedupi: <sup>indies</sup> Itha-ttha medupi e <sup>masoana</sup> Khulwana, na sebetlela maru, maru a pula ke a maso. Phorogohlo. Phorogohlo phutela gole, morago baru ba tjeoa, goba ba tjeoago ba tjeose pile rea go nyaka banque malope ke ma-morara.

Mokooe. Segela mokooe dinama mosehla n'a 'mona dira o bana dira di khukhuna Mashilo: Mashilo ngomo ga dishe phattana oa Boroa ke tja mogodumo.

'Makoele. Ke mokoele keete mochadibe motho oa 'maseboto sa nava. 'Makoele o segang le mathikana a disha, makoele o bletje a re: taba e se tja ntopi.

'Hololohuti: morolong motho oa thamo ea lehutla.

Thaga. Thaga ruletla'a bo nong ua se rulle u tla naioa.

Mashianoke: Mashianoke'a seloana se aga ntlo ka bolutu mathaka a tla ka go tsena

'Maletsoetsoe: Ke 'maletsoetsoe a kabele Mokaba-kabela dinama u se ntjele bana baka.

Pekoa. Ke 'ma lekgereisoane'a bonong ke tshlana'a bo moro.

Mokgoroane: Mokgoroane motiatia ngona 'metoa ke pelwana boshego.

Motsara: Ke Ntsara'a bo dikilana, u ditile u ile kaijge batho re lema dirokolo

Mpshe: Ke Mpshe ngoana matima mollo f' mpshe boshego dia fofa mosegare di shia mahlo a batho.

thomo

Letjoka. Nong e [botse] letjoka 'mamagani'alo  
peko

Rahulong: ke Mogofe nong ea bothakga  
le'hukubu: ke 'hukubu' mamogomila a  
chuene.

Makgohlo. Makgohlo se nyela phagony  
mohla pula o nyela kae?

Hubela: Hubela o hoetjeng, ke 'hoetje botse  
joaka nong e botse 'hubela' mamagana  
sepeho.

Monoke: Monoke u aketja thaga uare mabele  
Borwa a bodule.

Tsoiri: ke tsoiri thaga leebana

Kgaka: Kgaka motjere a maruma, Kgalla ge  
e joja ke e ntso mabala re bona e 'huide

Kga ladi: Mamoshito oa makoa kea bajja  
ke aketja.

Maphoko: Nonyana e shoro maphoko nonya  
na ea phihla gobe.

Tello: Ngoana mabilitja'a bo nong  
kotsaana bo moreko a tebile mosadi oa  
thetho ea letloko go sola oa phampha-  
(letja) retja.

Nchu: Nchu ka tlhaba dithamaga  
dichoou ke chaba mabala.

Collected by

J. Kgodi Mpi  
Bethel Molepo's hoc.  
P.O. Boyne  
via Petersburg

Alc petsane e be e le moroti oa hoasi. Banenyanu ba motse oa guto, ba ne ba e na le motsoa  
 oa go hlapa ka nkeneng. Alepetsane eena o be a su ke a ea. Ka tjatji le lang, ba itlhumama, ba  
 yara le makgabi a bona, a ma botse, a lithutu; ba ea go hlapa. Alepetsane le eena a ea. Ge ba  
 fihlele ka nkeneng ba tjola makgabi, a bona, e mong le e mong a epela la gagae ya lona, la  
 Alepetsane lona ba le lahlela ka metang, a sa tsebe. Ea re ya ba temol ke go hlapa, ba e ea  
 gai, e mong le e mong, a shupulla yabe la gagae, moa a le shupelotjeng yona, ga e le la  
 Alepetsane, la se ke la bonala. Ba thoma go monya kisha lona, ba re e se be le oetje ka metang,  
 ge ba le nyalla, ka metang, ba le sobeletja gae, gore a se ke a le bona, ba mo tlogela  
 ba ea gai; a re ge a shetje joale a pondra, goa fihla selo; sa re go ena: - Ke nka go  
 nyakela lekgabi la gagae, o ka le tjia. U re e nka le tjia. Sa tona ka metang, sa le  
 nyalla, sa le bona, sa mo fa lona. Ea re ge a tvara, sa mo nara, sa mo songelisa,  
 sa mo songelisa, a shala a nka a re fong! a bile a netje boea joa selo selo. a tloga a  
 ea gae, e le bohego. Ge a fihla, a hlotela mage a re: Ma mpulele, ke songelitse ke selo,  
 - Kea nka, ke le letjati, ke le lelaka,  
 Ke le mohlepetsane oa 'ma, ke bolosa,  
 Ke tla, mma oetho.

Mage a re: Nyoana ka, ga ke go bulele, a songelitse ke selo, oa nka, o le letjati, u le  
 lelaka, u le Mohlepetsane <sup>mma ke bolala ke tla</sup> <sup>oetho</sup> a ea go papage, goa ba joale. Le malome oage  
 'mameage, mamegoloage. <sup>ba gano, go mmulela</sup> a ea go kahoage, 'mammage a re: Koko mpulele ke  
 songelitse ke selo ke nka, ke <sup>le</sup> letjati ke le lelaka, ke le Mohlepetsane, oa 'ma, ke bolosa  
 ke tla, <sup>mma oetho</sup> koko age a 'mulela. a mutisha gore: Alepetsane ge o le joale, ke ge u le joang?  
 Alepetsane a mo phetla ~~litaba~~ ka moka, le gob a le 'mage le papage ba ganne go 'mulela.  
 Ke mo kika age a tvereng moela; a ea nkeneng, a apsa motse, a mohtapisha. Me  
 Alepetsane a boea e le kgabe e botse e tshelana e se nang boloma Papage, a e koo  
 gob a Mapetsane o hlatsotjole o buetje, <sup>o botse</sup> a tla go mitja! Koko' age a gana 'nat. a ba  
 a mo nyalisha a ja mapaga a gae.

P.S. Ke gore gohle moa kototleneng u tjamile a pheta kasha ea gage, a re mpulele:  
 Ba mo araba ka go re, a ke go bulele:  
 U songelitse ke selo oa nka  
 U le letjati u le lelaka  
 U le mohlepetsane oa mma ke bolala ke tla  
 mma oetho

Ke songelitse ke selo ke selo. Ke nka  
 Ke le Mohlepetsane <sup>letjati</sup> ke le lelaka ke  
 Ke le mohlepetsane oa 'ma ke bolosa  
 Ke tla 'ma oetho.

index

K34 / 5

Ngoana kutu ea morula  
 Moshemanyana e mong' mage ~~ka~~ a mo  
<sup>roma</sup> (uma) ga makgoloage gore a ee go <sup>mo</sup> gela  
 sekure a ea. Makgoloupe a mo fa, a  
 ba a molaea gore a seke a se ja. Eena u  
 se ja ea ba oa emara ge a fihla ya  
 a re nje. Mage makgolo o re ga se gana.  
 Ea ba e ea malishong, a <sup>beleng</sup> (wala) ngoana, a  
 inea ka phagong la morula, a ea gae. Gosasa  
 a ea malishong, a fihla moraleng, a re:  
 ngoana ka, ngoana kutu ea morula,  
 nko lle, nko lle re go kwe,  
 nko lle ngoana tlare sa makholo,  
 nko lle, nko lle re go kwe,  
 nko lle ngoana sememexwane,  
 nko lle, nko lle re go kwe.  
 Ngoana are: ngoa! ngoa!

Mage are: Sa'mateliatete,  
 Sa'mateliatete, sa'mateli!

Saimatidi  
 Lipuli le linhu ka moka li khane. E le o a  
 motja, a mo anyesha, a 'mushetje ka phagong;  
 a ee gae. U ne lia joalo, go fihlela ka tlatji  
 le ling, monna e mong a moko a moshemanya  
 na a re go tloga, monna a shala a e la, a  
 huetja ngoana ka phagong ea morula, a re  
 go fihla a bolela. Ea ba ka gosasa ba e ba  
 motja. Mosejare moshemanyana a ea, a fihla  
 a epele joa ka mchlu, a re: Ngoana ka,

Ngoana kutu ea morula  
 nko lle, nko lle re go kwe,  
 nko lle ngoana tlare sa makgolo  
 nko lle, nko lle re go kwe,



K34/5

Nko lle, nko lle ngoana leme meraane,  
 nko lle, nko lle re go kwe  
 goa re: tuu! A thoma gape:

ngoana ka, ngoana kutu ea

monula, nko lle, nko lle re go kwe etc  
 goa re: tuu! A thoma gape, u lla, empa  
 a se ke a arabia. Ke motheba ba ua bula,  
 a huetja go sena selo a lla, a ba u ea gal.  
 lse a fihla gal, a thoaela lipuli tja gage,  
 a ea ka gal, a lula ka mashing, u lla.  
 "maga re: u llang? a re: "ke bolaa ke moshi"  
 "maga a re: "bolaa ka mo." A bolaa a tjeu  
 Serunula, a ea na se. u no lla. maga a re:  
 "u llang? a re: "ke bolaa ke moshi." Ga ba  
 "maga o re: "E ea go tjeu mogopo oa  
 papago ka ntlong." A ea a huetja ngrana,  
 a sega, a se sa lla. Ba re: u legang?  
 a re: "ke sega ke mogopo oa papa." Ba  
 emoha go ba o bone ngoana.  
 Ke end ea moselana oa nRotana.

J. Kgadi mpe  
 Bethel Motoposi hoo  
 P.O. Boyne  
 Via Petersburg

165) III B <sup>index</sup> anenyana le Ledimokgopek 134 | 5 //  
 Nonwane III B anenyana le Ledimokgopek, go ena  
 le e mong eo ba beng ba sa mo ratē; a re le khoekhoane  
 ka tjāti le leng ge ba raloka gou tjella letimo, le e  
 hlamilē ka lipheta tjā mē'hutā-'hutā; la fihla la  
 ba ralosa, ba thaba, ba raloka le bona ba le  
 bitja jina, monna oa rena. La tloga, le  
 tjana le bina, ba le batela go fihla le ba fihlisa  
 mabeng o mogole, oo le leng batho ba oona. La ba  
 tēncha ka ntlong e kgale eo e kgabishitjeng ka lipheta,  
 le bona ba fega tjā bona. Ka ge e be e le boshego  
 ba robala gosasa la ba bitja la re: "E ntlong ke eo  
 le binela." Se le bina le re chabang ke se le chume  
 bagatja ba ka. Le bina le e tla go bona. Le tsume  
 e mong ka leino, a re: "Jo! jo! ua mpolaea!" Le re:  
 nxa-xabe mogatjaka, le re ke go ishe ka mo, ba  
 re go go alafa. Le mo ishe ka leopeng, ka mo se  
 jelieng batho ke gona, le fihle le molaea, le mo jo,  
 le tlišhe lipheta tjā gage le re: "Ke tla li beea ka  
 ntlong, o tla re go fola, a li apara. Thano ba li a  
 fole, go fihlele se re go tjela e mong; Khoekhoane,  
 a khokhu-khuretja, a haetja le sa mo phetla molala,  
 ngoanenyana a lutje are: "Jo! jo! se mpolaea  
 mogatjaka!" ka molaea, ba mo ja. Khoekhoane ge a  
 fihla go ba bang, a ba botja, ba se ke ba mo  
 kyolaa. Ke ba ba moroga ba re: "U bona ge o sa  
 none u re: jina u ja batho, go ea gona o be  
 o ea ka?" Ke mo go botja re re shalā-gae. Tlogela  
 ka kshiloana too! E mong a re: Batho' o ea re re  
 tla lena le re batho, mola ba nong go ea, ga ba

fole? - nka be ba huile khale. Ba be ba shetje ba  
 le bane. Mosegare, Jimu o be a sa hloe nabo, a  
 ile go ba tsamela liphoofole, tjeo a ba fepengka  
 nama ea tjone ka tja tjeo leo, a ea go bitja  
 Malimo a mang, ba re go a tlogile, ba shala  
 ba ea ma llopeng eo a ishutjeng ba bang  
 ka gona, ba huetja marapo a manchi le Mali.  
 Ba tloga ba tjea lipheta tja bone, ba chaba! Ba tjeve le  
 pheta e 'ngue e nang le nakana. Be ea, ba ea, la re  
 ge ba le kgole, nakana ea Jimu la thoma go lla,  
 la re fheere! "nakana tja bo 'ma, ba ile!"  
 fheere! "nakana ea Jimu, ba ile!" Jimu ga a  
 e kwa, a re: go a mang, ba ile! Ke kwa nakana ea ka.  
 Malimo a fetoga litau tja gara kamalitsi, tja ba  
 latela. Ga e le nakana eona, la ema phetlela, ba  
 re Rea e kgolela ba e labile, e boe, e no bitja.  
 Ba re, ge ba galima morago, ba bona Malimo a  
 le Khausi. Kholkhoane, a bona molete oa thakabu,  
 a tsama. Ba beng, ba feta, ba huetja pele, noka e tlogile  
 ba Khaola pheta, ba e labilela ka nokeng. Ba re:  
 "Segoagooa Khupa metsi re tlele!" Segoagooa sa re:  
 "metsi ga se esho, kea bo Lesele." Ba Khaola e  
 ngae ba labilela, ba re: "Lesele, Khupa metsi, re  
 tlele?" Lesele la re: "Metsi ga se esho, kea bo Koena."  
 Ba labilela e ngue, ba re: "Kuena Khupa metsi  
 re tlele." Kuena ea re: "ga se esho, kea bo Kubu."  
 Ba labilela e ngue, ba re: "Kubu Khupa metsi re  
 tlele." Kubu ea Khupa, ba tlela. Litau tja fihla, e  
 ngue ea tabogela ka meteng, e tjeoa.

s. (165)

13\*

<sup>134 / 5</sup>  
 Tja goma Tja re re fata molet oa <sup>13\*</sup>  
 thakalu tja huetja o spibile tja bolla gae  
 Khoekhoana a tjoa a huetja noka e  
 fitile, a tilla, a fihla gae re a sa  
 anega, a anegela ba bang, bak ba fihla  
 bale a henga e nabo.

The end ea musulana oa  
 nKotana

Ends

end 5 165